

УДК 352.07:355.018/.211.3

**КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ ВІЙНИ НА
ПРОСТОРОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ ТИЛОВИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД**

**KEY CHALLENGES AND FACTORS OF THE WAR IMPACT ON
THE SPATIAL ORGANIZATION OF REAR TERRITORIAL
COMMUNITIES**

Арбузова Тетяна Василівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки

Білоцерківський національний аграрний університет, Біла Церква, Україна

Arbuzova Tetyana

Ph.D. (Economics), Associate Professor, Associate Professor of Department of
Public Management, Administration and International Economics, Bila Tserkva
National Agrarian University, Bila Tserkva, Ukraine

tv_arbuzova@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7806-8249>

Повномасштабне вторгнення російських військ у 2022 році спричинило комплексні трансформації просторової організації територій України, зумовивши перегляд структурних пріоритетів розвитку громад, принципів планування та управління територіальними ресурсами [1], [2]. Для Білоцерківської міської територіальної громади (МТГ), яка стала частиною внутрішнього тилу Київської області після відступу російських військ із північних регіонів, зазначені зміни проявилися у демографічних зрушеннях, економічній структурній перебудові, зміні функціонального навантаження територій та появі нових викликів для просторової інтеграції громади [3].

На нашу думку, *ключовими викликами та факторами впливу війни на просторову організацію Білоцерківської МТГ є* [3], [4]:

1) демографічні зміни та міграційний тиск – проявилось у значному збільшенні кількості внутрішньо переміщених осіб (ВПО), що призвело до перерозподілу населення між міським ядром і периферійними населеними пунктами; зростанні навантаження на житлову, соціальну та транспортну інфраструктуру Білої Церкви як опорного міста; зменшенні частки

економічно активного населення через мобілізацію, виїзд молоді та висококваліфікованих кадрів;

2) трансформація функціональної структури території – викликом для громади стала необхідність у: переорієнтації економічної діяльності на воєнні потреби та підтримку оборонного сектору, логістики й гуманітарного забезпечення; активізації сільських територій громади як зон розміщення ВПО, складів, логістичних функцій, змінюючи їхню роль у просторовій структурі; переформатуванні об'єктів освіти, культури та спорту під центри гуманітарної підтримки, укриття, волонтерські хаби;

3) тиск на інфраструктуру та зміна просторових пріоритетів – перевантаження системи охорони здоров'я, освіти, житлово-комунального господарства внаслідок збільшення населення; вимушене перенесення пріоритетів бюджету на критичну інфраструктуру та безпекові об'єкти (укриття, енергетична стійкість, транспортні коридори); обмеження розвитку громадського простору, креативної та рекреаційної інфраструктури;

4) вплив на просторову мобільність та транспортну функцію – зміна транспортних потоків унаслідок руйнування транспортної інфраструктури в сусідніх регіонах та переорієнтації логістичних маршрутів; зростання ролі Білоцерківського транспортного вузла як логістичного «хабу тилу», що формує нову географію переміщень людей і товарів; посилення потреби в інтеграції транспортної системи громади з регіональною системою безпечної мобільності Київської області;

5) безпекові та оборонні чинники просторового розвитку – необхідність врахування зон потенційної небезпеки, обмеження забудови та нових регламентів щодо укриттів і цивільного захисту; формування нових «точок тяжіння» у просторі громади на базі військових, волонтерських і гуманітарних об'єктів; просторове розміщення критичної інфраструктури з урахуванням військових ризиків (енергетика, вода, логістика);

б) економічні наслідки та просторовий дисбаланс розвитку – зниження інвестиційної активності та підвищення ризиків для бізнесу, особливо на

периферійних територіях громади; посилення просторових диспропорцій між міським ядром та сільськими населеними пунктами, що потребує поліцентричного підходу до відновлення; втрата частини ринків збуту й необхідність переорієнтації місцевих виробництв на експортно-стійкі та обороноздатні галузі;

7) соціально-психологічні та гуманітарні фактори – підвищена потреба у просторах підтримки та реабілітації населення (ветерани, родини військових, ВПО); зростання ролі соціальної інфраструктури, коворкінгів, центрів громадської взаємодії як інструментів зміцнення соціального капіталу; переосмислення просторових рішень з точки зору інклюзивності, доступності, психоемоційної безпеки.

Отже, вплив війни на просторову організацію Білоцерківської громади проявився в демографічних змінах, тиску на інфраструктуру, трансформації функціонального призначення територій та появі нових безпекових і логістичних ролей громади. Це зумовлює потребу переходу від традиційної моделі планування до стійкої, поліцентричної та безпеково орієнтованої просторової моделі розвитку.

Список використаних джерел

1. Рада підтримала законопроект про нові строки для стратегічного планування: що він змінює для фінансування відновлення й розвитку громад : *RN.UA*. 22.07.2025. URL: <https://regionews.ua/ukr/news/ukraine/1753185060-rada-pidtrimala-zakonoproekt-pro-novi-stroki-dlya-strategichnogo-planuvannya-shcho-vin-zminyue-dlya-finansuvannya-vidnovlennya-y-rozvitku-gromad> (дата звернення 05.11.2025).

2. Вплив війни на бюджети територіальних громад. Аналітичне дослідження показників бюджетів за 2021–2023 роки громад-партнерок Програми USAID DOBRE : *Decentralization*. 20.09.2024. URL: <https://decentralization.ua/news/18647> (дата звернення 12.11.2025).

3. Звіт про роботу Білоцерківської міської ради та виконавчого комітету за 2024 рік : *Управління економічного розвитку Білоцерківської*

міської ради. Економіка громади. 55 с. URL: <http://91.192.153.59/eco/rozvytok-ekonomiky/zvit%20mg/zvit-mg-2024.pdf> (дата звернення 17.11.2025)

4. Стратегія розвитку Білоцерківської міської територіальної громади до 2027 року (робочий проєкт до обговорення) : Білоцерківська міська рада. 105 с. URL: https://new.bc-rada.gov.ua/typy_materialiv/vazhlyva_informatsiia/aktualno/oholoshennia_pro_hr_omadske_obhovorennia/183990.pdf (дата звернення 09.11.2025).

УДК 65.012.45:004.738.5:352(477)

**УПРАВЛІННЯ ДІЛОВИМИ КОМУНІКАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВ
В УМОВАХ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД
УКРАЇНИ**

**BUSINESS COMMUNICATIONS MANAGEMENT OF
ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF THE DIGITAL DEVELOPMENT
OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN UKRAINE**

Бондарєва Крістіна Ігорівна,
магістр Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини, м. Умань, Україна
Bondarjeva Khristina Ihorivna,
Master's student of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,
Uman, Ukraine
kristina.bondarjeva@udpu.edu.ua

Дослідження комунікації органів місцевого самоврядування є важливим, оскільки саме ці структури найбільш наближені до громадян і виконують функцію представлення державної влади на місцях. Від якості їх взаємодії з населенням значною мірою залежить рівень розвитку територіальних громад та загальний стан суспільного життя.

Комунікація місцевих органів влади – це процес передавання та отримання інформації між владою й жителями громади. Він має бути двостороннім: влада інформує про результати своєї діяльності, а громадяни, своєю чергою, можуть висловлювати пропозиції, зауваження та констатувати проблемні питання. Однією з ключових складових комунікації є прозорість